20

מַקַל חוֹבְלִים

כולל שירי־עם (פאלקס ליעדער)
בלשון המדוברת בין היהודים
בארצות פולין ומאלדויא עם
העתקת לשון עבר

מאת

בנימין וואלף עהרענקראנץ זבאראזער

דֶער רֶבִּי ר׳ בֶּער.

פאלקס ליעדער אין יודישדייטשער שפראכע
מיט העברעאישער איבערזעצונג פערפאסט
פאן

וועלוויל זבאראזער

Makal Chowlim.

Verlag des Wolf Ehrenkranz.
Nachdruck vorbehalten.

Przemyśl 1869.
Druck von A. Lévay.

5473

Ehrenkranz, Benjamin Wolf

פערצייכניס

1 דעם רבין ר׳ בער שגעון

2 דיא סאדיגערער חסידימס קינות

3 דער זכות 20

4 דער בעל תשובה. 24

Resh. PJ 5129. A3 E37 M35

JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA LIBRARY

קול קורא

פגש **דוב** שכול באיש ואל כסיל באולתו (משלי י״ז י״ב).

אשריך דוב אשריך! אשר קמת כגבור לולא מתרונן לקראת נשק, ויראת אלהים הרהובה בנפשך עוז ללחום מלחמת האמת, ולהוריד גאון השקר להשפילהו ארצה; אצבע אלהים הוא סלה! אלהים האציל מרוחו עליך, וישם לבך כלב ארי ורוח כרוח דוב שכול, לבלתי תת מנוחה לכסילים הבוערים, מורים, תועים ומתעים ומדיחים את עסדישראל, לך מטה עוז, לך **מקל-חובלים**, להוריד כלאם להכותם על פניהם, ותקרע מסוה הצדק והענוה אשר שמו להם ויראה כחשם בפניהם ויגלה קלונם וחרפתם לעין השמש. ולמען ד׳ למען ״ ״ האמת, ולמען ״ ״ הלל כפשות בית ישראל אשר היו לשלל לבודדים האלה, ולא אמרת הכי אחי הוא איכה אתן בו דופי — רוח ד׳ דבר בך, ותען ותאמר: סורו מעלי אנשים הרשעים האלה! ומי לד׳ אלי! ומי אשר לו לב להבין ושוחר אמת ורודף צדק, יאמר כי עם אלהים עשית את הדבר הזה, ויסירו מאחרי התהו וההבל כזיבי שקר אלה ״ המדיחים את צאן ישראל התועים ולוכדים ברשת ערמתם את העם ההולכים בחושך לא ראו אור. אתה אורם ישעם אתה, פקחת את עיניהם למען יחזו שמש, יראו השקר ערום ״ וקלון רגלים, והאמת כחבצלת פורחת, וגם החסידים החשוכים חסרי-דעת אלה יאמרו הפעם אברהם יעקב, עקב יעקב, ומרדכי לא יקרא עוד מרדכי כי אם המן. ועליכן ישר השיר לאמר: הכה זאב ״ באלפיו, ודוב ברבבותיו! ולכבודך אלתי השירה הזאת להיות לכבוד ותפארת, ולאחיך בני בליעל לחרפת כלא ולדראון עולם יראו ישרים וישמחו ועולתה תקפץ פיה.

לבוב בראשון לחודש **תמוז התרכ״ט** ליצירה.

המחבר

True confessions of a hasidic heir

abab

דעם רעבינס שגעון

1.

נור דיא גאט אליין
נור דיא ווייסט מיין זין
נור דיא קענסט פארשטיין
וויא אומגליקליך איך בין
מיר איז גאר נישט ליעב דיא גאנצע וועלט
הלואי וואלט איך גוועזן לאנג געשטארבען
מיר איז גאר נישט ליעב מיין גאנצעם געלד
ווייל איך האב עס אליין מיר נישט ערווארבן
עס איז נישט פון משא ומתן
דאס וואס איך פערמאג
עס איז נאר פון דעם טאטען
עס איז נאר פון בעטראג
דער טאטע איז שון אויף דער אמתר וועלט
ער זאל זיך פאר אונז מיהן
הלואי וואלט ער גוועזן דאס גאנצע געלד
זיך מיט גענימען אהין

2.

איך ווייס עס איז אגרויסע זינד
איך האב דערפון גרויס ליידען
אז איין אייגען קינד
זאל אויף זיין אייגענעם פאטער ריידען
איך שווער אייך אבער צינד ביי מיין לעבען
און שווער אייך ביי אלעם וום מיר איז טייער
אז דם שטיקעל אמת ווס גאט הט מיר גגעבן
ברענט אין מיין הערצן וויא אהעליש פייער

שגיון לדוב

ע״מ שבע ועשר ושבע ומלעיל.

א

היושבי בשמים
לבי דנך יודע
איכה נמס כמים
כמעט אני גוע
מה בצע בחיי ומה תועלת
לו כבר גועתי אז לי מנוח
בהוני ובעשרי נפשי בוחלת
נחלת זרים הבל ורעות רוח
בנחלה לא עמלתי
ובמשפט בל הגה
מהורי אך נחלתי
השקר הוא בעליה
אבי חלף ואיננו
גוע ומת לשחת
לו לקח גם כספהו
או אז מלאתי נחת

ב

ומאד נפשי יודעת
עון פלילי דנהו
לשום באב מגרעת
תורה צותה לכבדהו
הרימותי ידי בי נשבעתי
אחי ! אין אתי רוח אחרת
כי מעודי שקר לא ידעתי

איך קען עס נישט ערטראגען
זיי וועלין מיך נישט בלאטען
איך מיז דעם אמת זאגען
אויף מיין אייגענעם טאטען
ווער עס דאט נור אגלויבען
טיט נישט אזא זאך
מען זאל דיא גאנצע וועלט בערויבען
מען זאל ווערן רייך .

3.

בעטראכט נור דארט דיא קליגע
זייא האבען זיך געגען מיר פערשווארען
אין זאגען איך בין משוגע
איך האב דעם שכל גאר פערלארען
משוגע זאללין נור דיא מענשן ווערען
וואס זייא זאגען אז איך בין גאר פארריקט
דער מוח זאל זיך זייא איבערקערען
וואס זיי זאגן אז אשלעכטע זאך אין מיר ליגט
איך בין קלאהר וויא דער טאג
מיין שכל איז נישט טריעב
איך האב נור פיינד בעטראג
איך האב דעם אמת ליעב
איך וויל נישט איהר זאלט צו מיר לויפען
איך וויל אויך נישט קיין געלד
איהר ווערט קיין עולם הבא ביי מיר נישט קויפען
אויך נישט דיא וועלט .

4.

איך בין מקנא זעהר

חוק אמת לא אפריע
שעשועי אך הנהו
מהורי גם אודיע
פעלו ועלילותיהו
היעז לעשות פרי
המאמין באל שמים
לקבוץ הון בחטאת מרי
בחטאת קסם שפתים

ג

אהה! בלבל נלאתי
קשר עלי יקשורו
כי בשגעון הכתי
עלי אמר יגזורו
בשגעון הכה שדי אותמו
האומרים: כי משגע איש הרוח
בלי חוק פוערים פיהם כלמו
לאמר: דבר בליעל בי ינוח
האמנם לא נואלתי
טעם לא חסרתי
בשקר אך בחלתי
באמת בחור בחרתי
סורו מני אגזורה
אל תשגו עוד כולד
חיי־עד לא אמכורה
ולא חמדת חיי חלד

I envy all those who live off the sweat of their brow

וואס ער ארבייט שוועהר
אין האט קיין הצלחה
איך בין מקנא דעם ארמען טרעגער
איך בין אויך מקנא דעם הויז משרת
וואס זייא לעבען אין עהרליכען שטעגער
איידר מיר וואס מיר לעבן אזו ווי דיא שררות
איהר זאלט אייך איבער לעגען
ציא ברידער ! מיט איהר גיט
אונזער גאנץ פארמעגען
איז נור יודיש בליט
מיר בעקומט קיין שטיקעל ברויט
ברידער זאלט איהר וויסען !
איך פיהל דעם טעם פון דעם טויט
אין איעדען ביסען .

5.

דאס עסען וואס איך עס
וואס קימט מיר אהן אן זארגען
איז אגרוסער נס
וואס איך ווער דער מיט נישט דערווארגען
ווען איך טרינק דעם אלטען וויין דעם גיטען
פארגים איך פיעלמאהל מעדר טרערען
אין דאס הערץ הייבט מיר אן ציא בליטען
וויא קען מען יודיש בליט אזו פיעל פארצערן
ווער עס זעהט מיינט

ובפעלו בל צולח
ועמול בזעת אפים
גם קנאתי באיש נשא סבל
בעבד עובד עבודת פרך
חיי ישר להם נפל חבל
לא כמוני שוללים באם הדרך
אחי ! אל נא תשכורו
שקלו בפלס ישר
כי לא במשפט תגזורו
אספתם כל העשר
דעו אחי נא הפעם
למות אני טרף
ראש פתנים אטעם טעם
בארוחת יום וערב

ה

מאכלי בטעמי טעם
בלי עמל ובלי פגע
נפלאתי מאד כל פעם
כי לא אחנק רגע
ויין רקח עת אשתה אגמאה
אזי אגיר דמע שבעתים
נחלת־זרים איך נאכלה נשבעה
דם לבבי ישפך אז כמים
לאלהים יתן שיח

אין איך וויין אויף מיינע זינד
דיא כחות געהן מיר אויס
געטרייער גאט העלף מיר ציינד
איך זאלל דערפון ארויס !

6.

ווען חאטשי עשירים
גיבין געלד דעם געזינדעל
האב איך קיין יסורים
עס הארט מיך נור זייער שווינדעל
אויף דיא ארימע לייט טוט מיר זייער לייד
וואס זיי זענין גאר פארזינקען אין דעם דלות
דער נעביך פערקויפט פון דעם ווייב אקלייד
אין דער נעביך פערקויפט דעם טלית
אין לויפט אין שנייא אין רעגען
אין מיט גרויס כונה
אין ברענגט זיין פארמעגען
דעם רבין א מתנה
וויא זאל מיך דאס באם הערץ נישט קלעמען
וויא האט מען דאס געהערט
זייא ווערען נישט מיד ציא נעמען
אזו וויא אבלינד פערד

pities the poor who sell the shirts off their back

7.

מען געניסט דיא שפייזען דיא בעסטע
אין גיטען וויין גאר דעם אלטען
דאס זעהן נישט דיא געסטע

ועל הטאי איליליה
אלהי מאד שגיתי
נפשי · יה נא הצילה
לישועתך קויתי !

ו

ואצילים כי ראיתי
תומכים יד עשי פשע
עליהם לא חליתי
אך על זדון נוכלי רשע
על מועדי רגל נכונים לשבר
עליהם נפשי מאד מתאבלת
שמלת אשתו פעם ימכור גבר
ופעם ימכור גם לבוש תכלת
קור וחום בל יעצרמו
ברעדה אך יגילו
הדלים צרור כספימו
למורה שי יובילו
איכבה אמצא נחת
סערת לבי אשביח
כעלוקה כבנות שחת
אך הב הב יתנו שיח

ז

מעדנים כי שבע
ויין רקח יין משתהו
לא יראה הנסע
סגור הוא במעונהו

Rebe pretends not to eat

בלייבט ער נאך אין שטיב אביסעל פערשלאפען
ביז ער רייכערט איינע פפייפע טערקישען טאבאק
איז קומט מיט דעם פיללען בויך
צוא דיא חסידים צים טיש
אין געניסט אביסעל יויך
אדער אפיצעל פיש
זאגט מען : דער רבי איז א מלאך
ער געניסט נישט קיין שום זאך
אין ער פרעסט אין זויפט וויא א גלח
גוטם אין אויך א סאך .

8.

האבען זייא רחמנות
אויף מענשען אין דער גרעסטער נויט
יתומים אין אלמנות
גיבין זייא דען אשטיקעל ברויט
ווער עם האט ליעב צוא נעמן האט פיינד צו געבן
אז איך דרמאהן מיך הייבט מיר אהן דם בליט צו זידן
וויא קען מען אזוינע מענשען גלייבען
אז זיי זענין צדיקים גוטע יודען
עפענט דיא אויגען קינדער
זייט נישט מעהר בלינד
איך בין אויך גוועהן אבלינדר
איך בין עם שאן נישט אצינד
איך זאל אללעם צינד ענטדעקען
דאם איז גאטטעם פלאן
איך בין איך אגיטער שטעקען
איך ב.... פרידמאן ! *

עוד מעט במעונו סגור הגדו
עד עלי ריה יקטיר במקטרת
ממעונו בא שבע
לשבת על כסאהו
ומעט מזער בולע
מכל אשר לפניהו
"מלאך אל אך הנהו"
יאמר איש הארחי
וכבני עלי למעגהו
כל נתח טוב לקח

ח

לדלים אך יהולו
לרישם לעג ילעגו
על יתומים לא יחמולו
ללחם עת ישאגו
הן תת לא יוכל איש יאבה קחת
דמי צועקים על דרע כפים
וחשכים אלה הם באחת
לאמר : "קדושים הם טהורי עינים"
עורים הנכם ראיתי
אעירה לכם אמש
הן עור גם הייתי
הפעם אחזה שמש
אותי צפנת פענח
קרא שדי הפעם
קדקד רשע לפלח
הנני מטה זעם !

דיא סאדיגערער חסידימס

קינות

1.

לאמיר זיך אהן טיהן אין שווארצע קליידער
אין בארוויס גיין און שיעך און זאקען
לאמיר זיך ארויף לייגען אש אנידער
אויף דיא בארד און פאות און דיא לאקען
לאמיר שרייען צו גאט וויינען און ברימען
עס איז אונז ביטער און זייער שלעכט
אויף דעם שגעון וואס איז געקימען
אויף דעם רבין ר' בערינא גאטס קנעכט
אוי ! עס איז אויף אונז אגרויסע צרה
עס איז אשטראף פון גאטס האנד
ביי דיא אפיקורסים איז דאס גאר א סברה
אז ער טוט עס מיט שכל מיט ריינעם פערשטאנד

2.

ליגט דען אין אידם נישט א רוח
דארף מען דער צו נאך בעסערע ראיות
וויא האט ער געלערנט אזוי גיך
דייטש רידען וויא דיא הילטייעם
ער האט שאן יודיש באלד פארגעסען
ער רעד שאן דייטש מיט דעם קנאק
וויא קען מען זיך געוויינען אזו גיך צו עסען
ביי א דאקטאר רייטמאן אזא טרפנאק
אין דיא אפיקורסים ...

קינים והגה לחסידי סאדאגארע

על משקל שבע ותשע ושבע
תנועות ומלעיל :

א

שך ואפר נא נציע
עת לבכות קדר לכת
נזעק מר גם נריע
אהה ! חמה נתכת
צום נצומה כל נאכל להם
ומים אל נא נטעם טעם
עבד־אל הקדש מרחם
סר מרע משתולל הפעם
אהה ! כי בא הקרץ
יד אל בנו נגעת
מה יענו רשעי ארץ
בהשכל יעשה ובדעת !

ב

הלא שעיר משחת
בלבבו מתלהלה
איבה בארגיעה אחת
שפה זרה יודע
כמעט יהודית שכח שכח
מלה מאשכנז כל גורע
ואיבה לאכל יעצור כח
[illegible]

עס איז נישט קיין רוח עס איז נישט קיין שד
עס איז איין אלטע מכה אין אלטע ווינד

3.

ער האט זיך געפאריט מיט דעם סמ"ך מ"ם
אין האט אהן געהויבען הויך צי קריכען
אין האט איהם תחלות גגעבען אנעם
אין האט גוואלט ברענגען משיחן
דיא יודען זענין אבער נאך נישט ווערט
האט איהם דער שטן ביא געקומען
אין האט איהם דעם מוח איבערגיהערט
אין האט איהם דעם שכל צי גענימען
הערטשע וואס דיא אפיקורסים בילען
אין ווילען אונז נור דיא לעבער ריהרען
מען זעהט פין איהם נישט וויא פין אדיללען
נור עסען אין טרינקען אין פאהרען שפאצירען

4.

שוואג נישט גאט דעם מיסינער
אין דעם רייטמאן דעם כלב שבכלבים
זייא האבען פארפירט דעם רבין רי בער
דיא רוצחים דיא גזלנים דיא גנבים !
עס קומט נאך צי גיין דיא טאכטער זיינע
מיט איהר געלעכטער מיט איהר חנופה
אין שפילט איהם אללע טאג פיאנע
דיא שמיא דיא קלפה דיא חצופה ·
אין דיא אפיקורסים זאגען עס איז אוואהלער שגעון

It's the work of the devil

הן מאז פרץ פרץ
ישן נושן הנגע

ג

עם השטן ברוב חיל
נגש לקרב והצליח
להאיר חיש חשכת ליל
באור פני מלך משיח
חטאת ישרון ידו עצרה
וגבר השטן והחליף כח
עצת הקדוש אז נבערה
טרף לשטן שלל מלקוח
מה יענו פורצי פרץ
משכיל הוא גם מצליח
כאצילים ושרי ארץ
יאכל ישתה וישיח

ד

אל ענוש הולכי קרי
השב גמול עושי רשע
שרש־רע עשה פרי
בלב התם חק מפשע !
ובת המרי עושה תבל
בחלקת לשונה באה כל פעם
פורטת לו על פי הנבל
שובבה פרוצה סרת טעם !
„חכם הוא מבין דעת„ !

5.

שְׁמְרָאף זִיא גָאט אוֹיף אִידְהֶרֶע זִינְד
וָואס זִיא טִיט אוּנְז אָהְן צָרוֹת אִין לֵייד
לָאז זִיא פַארגֶעסֶען גָאר גֶעשְׁווִינְד
וִויא מֶען גְרַאבֶּעלְט אוֹיף דֶעם לָאקְשֶׁען בְּרֶעט
אִין דָאס אִיז דֶעךְ בֵּייא דִיר גָאט נָאךְ גְרִינְגֶער
זִיא זָאל צוּ דֶער פִּיאַנֶע גָאר נִישְׁט טוֹיגֶען
זִיא זָאלל בֶּעקוּמֶען בְּלָאטֶערֶען אוֹיף דִיא פִּינְגֶער
זָאלל מִיזֶען קְלָאפֶּען מִיט דֶעם עֶללֶענְבּוֹיגֶען
אִין אַז זִיא וֶועט שְׁפִּילֶען דֶעם רֶבִּין דֶעם דִילֶּען
זִיא וֶועט ווִידֶער בֶּעווַייזֶען אִידְהֶרֶע רְצִיחוֹת
זָאל זִיךְ אִידָם דַאכְטֶען אַז הִינְד בִּילֶּען
אִין עֶם קְלַאפֶּען שֵׁדִים לֵצִים אִין רוּחוֹת

6.

דִיא רֶבִּיצִין פְּרֶעגְט : וִויא אִיז מֵיין מַאן
וִויא הָאט מֶען אִידָם גֶעבִּיךְ פַארְמְרִיבֶּען
וָואס וֶועט מֵיין סוֹף זַיין
אַז אִיךְ בִּין אַזוֹ עֶלֶענְד גֶעבְּלִיבֶּען
אַז אִיךְ הַאלְט דָאס אוֹים אִיז אַגְרוֹיס חִידוּשׁ
וֶוער הָאט זִיךְ גֶערֶעכְט אוֹיף אַזַא מַפָּלָה !
אַךְ וִויא אִיז זַיין הֵיילִיגֶער קִדוּשׁ
אִין וִויא אִיז זַיין טֵייעֶרֶע הַבְדָלָה
אַז עֶר הָאט דִיא הַבְדָלָה גֶעטִיהֶן אַחַאפּ
הָאבּ אִיךְ אַז געקוועלט נאר אדי ...

ה

הָשֵׁב אֵל גְמוּל פְּשָׁעֶיהָ
הֲבַת לְרוּחֵנוּ מֶמֶר
בַּלַּע אֵל עֲשְׁתּוֹתֶיהָ
בַּל עוֹד תַּשְׁמִיַע זֶמֶר
מַה נָקֵל לְךָ אֵל עֲשׂוֹת רָגַע
בַּל תּוֹסִיף שְׁלַח אֶצְבַּע לִפְשׁוֹעַ
בְּבַדֵּי יָדֶיהָ יִפְרַח נָגַע
תַּכָּה בְּאֶגְרוֹף תִּשְׁלוֹף זְרוֹעַ .
בְּאוֹתָהּ בְּשִׁיר לְנַצֵּחַ
מְשִׁיבָה זֹאת הַנִּצָּחַת
יִדְמֶה כְּלֶב נוֹבֵחַ
וִירַקְדוּן שְׂעִירֵי שָׁחַת

ו

אֵשֶׁת בְּרִיתוֹ נֶאֱנָחַת
בְּחוּצוֹת קִרְיָה חוֹמֶקֶת
אָנָה דוֹדִי צוֹרַחַת
אָנָה הָלַךְ זוֹעֶקֶת
הוֹי ! כִּמְעַט רוּחִי בְּקִרְבִּי אָיִן
אֶזְכְּרָה וְאֶהֱמָיָה מִבְּלִי הֶרֶף
בְּתִתּוֹ בְרָכָה עַל כּוֹס הַיַּיִן
בַּשִּׁשִּׁי וּבַשְּׁבִיעִי עֶרֶב .
בְּאֶחוֹז לַפִּיד אִשֵּׁהוּ
תְּשׁוּקָתִי אֵשׁ אוֹכָלֶת
שֶׁמֶץ יֵעָשֶׂה מְשָׁרְתֵהוּ
המדו אין תוחלת

7.

בעוויז אונז גאט אוף איין אנדער אופן
דיינע ניסים אין דער שטאט
ער זאל נאקיט ארים לויפען
אין זאלל נעכטיגען אין דעם באד
אין זאל ווארפען שטיינער אין אוים שלאגן פענסטער
ער זאלס קיין מינוט נישט זיין שטילל
עס זאל גלייבען דר גרעסטער אין דר קלענסטער
אז דער רבי איז משוגע דער רבי איז דילל
אין דער שגעון זאלל אידם באלד פעהלען
ער זאל זיך אומקעדהרען צוא זיין געצעלט
דיא אליין גאט זאלסט אידם היילען
ער זאל ווידער בענשען אין געמין געלד. –

ר׳ אברם יעקינא זיכט א זכות

1.

אין דעם זכות פון אונזער היילגען טאטען
וואס האט קיין מאהל נישט געטוהן קיין משא ומתן
דער טייערער דער היילגער דער פרימער
וואס האט געדינט גאט ביא זיך אין צימער
זאלסטו גאט ברוך הוא אונזער תפלה הערען
אונזר ברידר ר׳ בערינא זאל זיך צו אונז אומקעדהרען

2.

זאגען דיא חסידים ניין ניין!
רבי דיא זאך לאזט נאר וויי

ז

הראה נא לעין כל גבר
את פלאך אל שמים
ערום יסוב לכל עבר
ויתלונן בין שפתים
שבר החלונות ידה אבן
רגע לא ישבות לא ינוח
גוי ואדם יחד יראה יבן
האמנם משגע איש הרוח
אז ישוב לעלומיהו
רפש בשרו מנער
גם יברך אביוניהו
וירבו מתן ומהר. –

ר׳ אברם יעקב יבקש זכותו.

א

עשה למען אבינו התמים
את אלהים התהלך כל הימים
ממסחר וקנין לבו הקשיח
ברעדה לפני אל שפך שיח
למענו אלהים נא הושיענו
ואת אחינו השב אלינו!

ב

ויענו החסידים הרף!

וואָרן עס ווייסט דאך אַיעדער גיט
אַז פרים געוועזין איז ער ניט

3.

אין דעם זכות פין דער תורה וואָס גייט אַרויס
פין אונזער שטיב אין אונזער קלויז
וואָס מיר לערנען טאָג אונ נאַכט תורה
וויא אַזו מען זאָל האָבן פאַר גאָט מורא
זאלסטי גאט ברוך הוא אונזער תפלה הערען
אונזר ברידר רי בערינא זאל זיך צו אינז אומקערען

4.

זאגען דיא הסידים ניין ניין !
רבי דיא זאך לאזט גאר גיין
ווארין עס ווייסט דאך איעדר גיט
אז קיין תורה קענט איהר ניט

5.

אין דעם זכות פין אונזער הייליגער תפלה
וואָס מיר דאַבינען מלה במלה
אין בעטען גאָט ביא טאָג אין בייא נאַכט
אין עס ווערען גרייסע בכיות פאַרבראַכט
זאלסטי גאט ברוך הוא אונזר תפלה הערען
אונזער ברידר רי בערינא זאל זיך צו אונז אומקערן

6.

זאגען דיא הסידים ניין ניין !
רבי דיא זאך לאזט גאר גיין
ווארין עס ווייסט דאך איעדר גיט
אז דאבינן · דאבינת איהר ניט

כי שמורה בכל וערוכה
טובו כחדק ישרו ממסוכה

ג

עשה למען התורה התמימה
אשר בפינו היא שומה
בה נהגה יומם ולי.ל
וביראת אל נעשה חי.ל
למענה אלדים נא הושיענו
ואת אחינו השב אלינו !

ד

ויענו החסידים הרף !
בקש ככה על תרב
כי לא תתנו אמרי שפר
יען לא ידעתם ספר

ה

עשה למען הרינה והתפלה
בצקון לחש נסלדה בחילה
רצה נא אל משאת כפינו
ושומה בנאדך דמעות עינינו
למענם אלדים נא הושיענו
ואת אחינו השב אלינו !

ו

ויענו החסידים הרף !

7.

אין דעם זכות פין דער צדקה וואס גייט ארוים
אין דיא גמילות חסדים פין אונזער הויז
וואס מיר טיהען מיט אללע ארימע לייט
זייא קימען הונגעריג אין גייען אוועק זאט
זאלסטי גאט ברוך הוא אונזער תפלה הערען
אונזר ברידר רי בערינא זאל זיך צו אונז אומקערן

8.

זאגן דיא חסידים ניין !
רבי דיא זאך לאזט גאר גיין
ווארין עס ווייסט איעדר גיט
אז קיין צדקה גיט איהר ניט

דער בעל תשובה

Misses the good life

1.

אוי וואס האבען געוואלט פין מיר האבען
דיא אפיקורסים דיא הילמייעם
אוי זייא האבען מיך גאר בגראבען
צו גענימען ביא מיר דאס חיות
אוי ווען איך בין אחסדיל געוועהן
וואס האט מיר ברידערליך דעמאהלט געפעלט
אוי איז דען נישט געוועזין שעהן

ז.

עשה למען החסד והצדקה
במוט יד גבר וישמע זעקה
תחוס עיננו על דל משוע
רעב יבוא וילך שבע
למענו אלהים נא הושיענו
ואת אחינו השב אלינו

ח

ויענו החסידים הרף !
בקש ככה אל תרב
לזעקת דל תקשו לבביכם
כי רחוקים מצדקה הנכם

השב ומתנחם

על משקל שמונה ותשע וארבע
תנועות ומלעיל ׃

א

הוי ! דכא נפשי חשבו
הרשעים בעלילות רשע
הוי ! כי קבר לי הצבו
קרובה הצרה ואין ישע
עם חסידים בהתחסדי פעם
מה מני הלך מה חסרתי
עת פלאי הקדש בטוב טעם

איך האב געזינגען
אין געשפרינגען
גילעבט נאר אין געלאכט
פין דיא רשעים
דיא משוגעים
חוזק נאר געמאכט
היינט בין איך נעביך אין גרויס אומגליק
געמט מיך צו חסידימליך איך וויל צו אייך צוריק

2.

אוי עס איז אתענוג גאר דער גרעסטער
אחסיד צו זיין אין דער היינטיגער צייט
ווייל דער קלענסטער אין דער גרעסטער
איז יוצא פאר גאט אין פאר לייט
אוי עס איז איך לעבען גאר נישט שווער
א חסיד צו זיין ביא דעם גרעסטען גיטן יוד
אוי וואס טיט דען דער אפיקוירם מעהר
וואס דער גרעסטער חסיד ביא דעם רבין טיט
ווער עס קען דעם חסידם קרעכץ
ווייסט דאך שאן נישט פין קיין שלעכץ
איך טיה נישט צינד
קיין דרימעל זינד
וואס איך האב געטיהן פריר
אין גרויס אין קלייז
אז מען הערט מיך גיין
האט צו טיהען מיט מיר
היינט א׳ ז׳ וו׳.

אני שרתי
בגיל כרכרתי
גם צחקתי
לעושי־תבל
רודפי־הבל
אז לעגתי
הוי ! כי נפגותי הוי נדהמתי !
ספחוני אחי כי נחמתי !

ב

הוי ! בנעימים להם חבל
נחלת חסידים נעמה
כי לאל ולשוכני־תבל
לקטן וגדול רצוים המה
מה משא נושא ומה סבל
איש המתחסד בית מורדו
מה מנו ירב עשות תבל
איש החוקר בחכמת לבדו
האנק דום מי זה יודע
מצרה נפשו אז מונע
הולך קרי
בחמאת מרי
כאז אינני
לדלי ערך
באם הדרך
לבוז הנני
הוי׳ כי וגומר

ג

מען גיט זיך אוואָרף אהין אין אהער
אקרעכ׳ץ אברים אין אטאנ׳ץ דער צו
איז דען דאס אזא מלאכה
צוויא פאר תפילין אפאר מינוט צו טראגען
אין באלד צו מאכען א ברכה
דיא גיטע ברכה שהכל אין לחיים זאגען
מען זאגט קיין תהלים מען לערענט קיין משניות
זייא ריפען דיא לומדים גאר הילטייעם
זיך צו דערקוויקען
מיט דעם תקון

איז דען דאס כרים
אגעשרייא לחיים
לשם שמים

הייסט מאן שאן פרים !

היינט א. ז. וו.

4.

אוי וויא פרייא איך בין געווען
ווען איך בין אחסיד געוועהן
איך האב נישט געקענט שרייבען נישט לעזען
אין דאס איז עהרליך אין זייער שעהן
אוי וואס דארף דען אחסיד קענען
צו גאט נאר מיט דיא אויגען אווינק צוא געבען
אוי אין וויא גליקליך זייא זענען
אהן דאגות אב צוא פירען דאס גאנצע לעבען
בייא דעם לעבען איז ער פארזארגט מיט ברויט
מיט עולם הבא נאך דעם טויט
לעזען [illegible]

נוד ונוע אל כל עבר
פזז כרכר וקול השמיע
הגדול מנשא תאמינו
רגע טוטפות בין עינים
וכבר כסות יין הבינו
ובברכה שותים כמים
ללמוד להתפלל מאד ישנאו
לומדי ספר פוחזים יקראו
לשום עין
בכוס יין

מנת חלקהו
פה פותח
אל שבח

תם הגדו
הוי כי וגומר

ה

הוי ! חפשה נתן לי פעם
איש מתחסד עת הייתי
קרא גם כתוב הסרתי טעם
וכה הללוני אנשי־בריתי
במה איש מתחסד מנצח
אך הגבה למעלה עינים
ובתבל הוא הצולח
דרור לו קורא מעמל כפים
למצוא טרפו לבו בטוח
שי במרומים בעלות הרוח

וֶוער עֶס אִיז נִישְׁט גֶענִיט
צוּ גָאט אַוִוינְק
אִיז גָאר גְרִינְג
עֶר וֶוערְט אַגִיטֶער יוּד .
היינט א. ז. וו.

5.

עֶס אִיז אִיךְ לֶעבֶּען אָהן סַכָּנוֹת
אַגִיטֶער יוּד אוֹיף דֶער וֶועלְט צִיא זַיין
אִיךְ שְׁוֶוער אֵייךְ בֵּייא מֵיינֶע נֶאֱמָנוּת
אַז עֶר לֶעבְּט זִיךְ זַייעֶר שֵׁיין אִין פֵיין
אִין דַארִיבֶּר טִיט מִיר בַּאנְג
וָואס אִיךְ הָאבּ מִיךְ פְּלִיצִים פִּין זֵיי אָבּ גֶעטֵהיילְט
אִיךְ בִּין אוֹיךְ גֶעגַאנְגֶען דֶעם גַאנְג
בַּאלְד אַרֶבִּי גִיוֶועהֶן וָואס וָואלְט מִיר גֶעפֶעלְט
וֶוער וָואלְט גִוֶועזֶען פִּין מִיר גְרֶעסֶער
זֵיי הָאבֶּען מִיךְ גֶעקוִילֶעט אָהן אַמֶעסֶער
מִיט דֶעם רָאךְ
וִויא אַטָאךְ
גֵייא אִיךְ אוּים גֶעפִּיצְט
טָאג אִין נַאכְט
מִיט לֶעזֶען פַארְבְּרַאכְט
וֵויים אִיךְ וָואס דָאס נִיצְט
היינט א. ז. וו.

6.

אִיךְ בִּין אַגַבַּאי אַמָאהל גֶעוֶועהֶן
בֵּייא דֶעם רֶבִּינְס קִינְדֶער דִיא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

זָר לְרוּחֵהוּ
שְׂאֵת עֵינָיִם
מוּל שָׁמָיִם
מוֹרֶה הֲנֵהוּ
הוי כי וגומר

ה

בֶּאֱמוּנָתִי כִּי נִשְׁבַּעְתִּי
אֵין רַע עִנְיָן זֶה בַּתֵּבֵל
חַיֵּי רַבִּי הֵן יָדַעְתִּי
בִּנְעִימִים לוֹ נָפַל חֶבֶל
צַר לִי מְאֹד כִּי אוֹתָם עָזַבְתִּי
כִּי עִקְּבוֹתָיו גַּם לִי נוֹדָעוּ
עוֹד מְעַט וַאֲנִי עַל כֵּם יָשַׁבְתִּי
וַחֲסִידִים כֻּלָּם לִי שָׁמָעוּ
וּמִי כָמוֹנִי אָז צוֹלֵחַ
וּרְשָׁעִים הֵכִינוּ לִי מַטְבֵּחַ
לָרִיק לָבַשְׁתִּי
וְהִתְחַפַּשְׂתִּי
בְּבִגְדֵי חוֹפֶשׁ
שָׁוְא אֶלְמוֹדָה
גַּם אֶשְׁקוֹדָה
מִבְּלִי נוֹפֶשׁ
הוי כי וגומר

ו

אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁרַתִּי

געקוקט מיט דיא אויגען ציא געלייגט דאס אויער
אין האב נישט געזעהן אפילו אפידיון מאכען
ער עפענט קיין גמרא אין קיין זוהר
ווייל דער רבי האלט נישט פין דיא זאכען
פערגלייסט דיא אויגען זיצט גאנץ שטיל
אין געניסט וואס ער וויל
אין מיזאגט קיין ווארט
ער איז פארט
דער גרעסטער גיטער יוד
זייא זאגען אללע
מען פרעגט קיין שאלה
וואס דער רבי מיט
היינט א. ז. וו.

7.

מען זאגט דער רבי עסט גאר ווערהניג
פין הימעל זאכען לעבט דער גיטער יוד
ביא זיך אין שטיבעל עסט ער גאנץ געניג
אין וואס ציא עסען איז ער אויך געניט
צווייא שאלל קאווע מיט קיפפעל אין דער פריד
אין דיא טייערסטע שפייזען צו מיטאג האט ער ליב
מיט דעם טהייערען אלטען ויין דער צי
גאר אלין פערשלאסען ביא זיך אין שטיב
אין אלדעם גיטס איז דער רבי זאט
מכות געניסען דאס דיא פערפירטע לייט
אין וויא אפרינץ

תרתי איך יפדה איש משחת
או איך בספר יתן שיח
ולא ראיתי מאלה אחת
כי מכל אלה לב יקשיח
בדממה נושא את עיניהו
מלא ימלא חפצי לבהו
ובו יאמינו
ולא יהינו
לחקור מעשהו
ובצדקתו
ובתמתו
נעלה הנהו
הוי כי וגומר

ז

זעיר אכלו יאמין שומע
לחם חקו הוד שמים
ספקו ימלא אך הצנע
בתאות מאכל לו פי שנים
ארחת בקר מאפה רקח
גם משתה שמנים בצהרים
ביין הרקח חמת ספת
עת סגור ברות ודלתים
כום נחת מעל לו שלוח
אך שמריו ימצו תועירוח

דִיא גַאנְצֶע וֶועלְט
גִיט אִיהְם גֶעלְד
וַוייל גָאט הָאט אִיהְם לִיעבּ •
הײנט א׳ ז׳ וו׳

8.

ווִיפִיל מָאהְל דֶער רֶבִּי הָאט נִישְׁט גֶעטְרָאפֶען
וָואס עֶר הָאט גִיזָאגְט אִיז גֶעוֶועהְן פַארְקֶעהְרְט
אִין עֶס אִיז קֵיינֶער פִין אִיהְם נִישְׁט אַנְטְלָאפֶען
אַ רֶבִּי צִיא זֵיין הָאט עֶר נִישְׁט אוֹיף גֶעהֶערְט
אִין אַ נְדָבָה וֶוען אֵיינֶער בֶּעט
עֶר שְׁטַארְבְּט פַאר הִינְגֶער עֶר גֵייט שִׁיעוֹר אוֹיס
עֶנְפֶערְט עֶר נִישְׁט קֵיין צְוֵוייא רֵייד
אַ ווִינְק צוּם גַבַּאי וַוארְפְט עֶר אִיהְם שָׁאן אַרוֹיס
עֶס אִיז רֶעכְט זָאגְט אַיעדֶער וֶוער דָאס הֶערְט
עֶר אִיז דֶעם רֶעבִּינְס גֶעלְד נִישְׁט וֶוערְטְה
עֶס אִיז אַלְדִינְג רֶעכְט
עֶס אִיז גָאר נִישְׁט שְׁלֶעכְט
וָואס דֶער רֶבִּי טִיט
דָאס אִיז דִיא מַעֲלָה
מֶען פְרֶעגְט קֵיין שַׁאֲלָה
אוֹיף קֵיין גִיטֶען יוּד
הײנט א׳ ז׳ וו׳

9.

מֶען הָאט דַאךְ בֶּעשְׁאמְפֶערלִיךְ גֶעזֶעהֶן

וְכַסְפָּם יַזִּילוּ
שַׁי יוֹבִילוּ
לַאֲהוּב שָׁמָיִם
הוי כי וגומר

ה

אָמְנָם לֹא אַחַת לֹא שְׁתַּיִם
לֹא בָאוּ דְבָרָיו וְשִׁקְּרוּ
וְעַל מַעֲמָדוֹ אִישׁ שָׁמַיִם
תֵּת בּוֹ דֹפִי יִשָּׁמֵרוּ
וּבְבוֹא עָנִי נְדָבָה קַחַת
קָרָהוּ אָסוֹן וָפֶגַע
מִבְּלִי הַשְׁמַע מִלָּה אַחַת
קוֹרֵץ לְגַחֲזִי לְהָדְפוֹ רֶגַע
וְהַתָּם יֹאמְרוּ לֹא יַעֲשֶׂה רֶשַׁע
מִיקָר לְזוֹלֵל חֵטְא וָפֶשַׁע
אֵל יוֹדֵעַ
בַּל פּוֹרֵעַ
חוֹק יוֹצְרֵהוּ
לֹא יַחֲקוֹרוּ
אַךְ יִשְׁמוֹרוּ
נִיב שְׂפָתֵיהוּ
הוי כי וגומר •

ט

עֵדִים נֶאֱמָנִים כֻּלָּמוֹ
כִּי נֹכַח ד׳ דַּרְכֵּהוּ

מִיט פַּאלְטִישׁ פַּאפִּיר אַז מֶען הָאט אֵיינֶעם גֶחַאפְּט
אוּי ווִיא אוּמְגְלִיקְלֶעךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ גֶעווֶעהְן
אִין אַז מֶען חָאט דֶעם רֶבִּין דֶערמִיט דֶערטַאפְּט
אִיז אִיהְם דֶען עֶפִּים חָלִילָה גֶעשֶׁעהְן
גִיט נָאר אַכְטִינְג בֶּעטְרַאכְט נָאר קִינְדֶער
דֶעם רֶבִּינְס נִסִים אִין זֵיינֶע ווִינְדֶער !
אִיךְ בִּין גֶעווֶעהְן
אִין הָאבּ גֶעזֶעהְן
דָאס פַּאלְטְשֶׁע פַּאפִּיר
דֶער גִיטֶער יוּד
הָאט זִיךְ נִישְׁט גֶעהִיט
קֵיין מָאהְל נִישְׁט פַאר מִיר .
הַיינט א. ז. וו.

10.

אִין נָאךְ אֵיינֶע וָואס זִיא טִיט
אִין מֶען הַאלְט זִיא אַלְץ בֵּייא דֶעם רֶעכְטֶען כָּבוֹד
מִיט דֶעם חָסִיד מִיט דֶעם פְּרִימֶען יוּד
אִיךְ קֶען אִיהְם עֶר הֵייסְט . . . . . .
קֶען מֶען פַארְשְׁטֵיין וָואס זִיא הָאט לִיעֶבּ
אַזַא שְׁווַארְצֶער יוּד אַזַא מַאוּסֶר
אִין זִיא קְלַאפְּט אִין פֶענְסְטֶער בֵּייא זִיךְ אִין שְׁטִיבּ
אִין זִינְגְט נוּר . . . . . . זִיסֶער
אִין מֶען טָאר קֵיין שַׁאֲלוֹת גָאר נִישְׁט פְרֶעגֶן
קֵיינֶער מָאר נִישְׁט אִין זֵייא מֶעגֶען
וֶוען אֵיין אַנְדֶער וֵוייבֶּל
טְרָאגְט אַ הֵייבֶּל

לְעֵת מְצֹא כֶּסֶף סִיגִים בֵּית גֶּבֶר
הוֹי ! לָנֶצַח אוֹבֵד הֲנָהוּ
וְלַתָּם לֹא קָרָה שׁוֹד וָשֶׁבֶר
אֵין אָסוֹן כִּי ד׳ שׁוֹמְרֵהוּ
שׁוּמוּ לְבַבְכֶם עַל פְּעֻלָּתֵיהוּ
הֲלֹא נִפְלָאִים כָּל מַעֲשֵׂיהוּ
הֵן הָיִיתִי
גַּם רָאִיתִי
צְרוֹר סִיגֵיהוּ
כִּי קְנָנִי
גַּם עֲשָׂנִי
נֶאֱמַן בֵּיתֵהוּ
הוי כי וגומר

י

וְגַם עַל הָאִשָּׁה בְּמַעֲשֶׂיהָ
לַחֲרוֹשׁ רָעָה מְאֹד יִירָאוּ
אֲהוּבַת אִישׁ תָּם הִנֶּהָ
. . . . . . שְׁמוֹ יִקְרָאוּ
הֵן רְחֻקָה עֲצָתָהּ נֶעֱלָמָה
לֶאֱהוֹב אִישׁ בָּזוּי סְחִי לָעַיִן
. . . . . . תָּשִׁיר בִּדְמָמָה
טוֹבִים דוֹדֶיךָ לִי מִיָּיִן !
וְהָעָם רוֹאִים וּבַל יִשְׁאָלוּ
עֲשׂוֹת כָּמוֹהֶם אַךְ יֶחְדָּלוּ
בְּעֵדֶיהָ אֵשֶׁת
רַע הוֹרֶשֶׁת

אִין דָאס פְּרִימֶע וַוייבּ
מִיט דֶעם כָּשֵׁרֶן לַייבּ
וָואס זִיא טִיט אִיז רֶעכְט
הַיינְט בִּין אִיךְ נֶעבִּיךְ אִין גְרוֹיסֶען אוּמְגְלִיק
נֶעמְט מִיךְ צִיא הַסִידִימְלִיךְ אִיךְ וִויל צִי אֵייךְ צוּרִינ

עֶנְדֶע

וְזֹאת הוֹלֶלֶת
כֹּל פּוֹעֶלֶת
וְתַמָה הִנֶה
הוֹי ! כִּי נְפִיגוֹתִי הוֹי נִדְהָמְתִּי !
סַפְּחוּנִי אַחַי כִּי נִחָמְתִּי !

תָּם

11132